

**BỘ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO
TRƯỜNG ĐẠI HỌC Y KHOA - ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN**

TRIỆU VĂN THU

**NGHIÊN CỨU THỰC TRẠNG MỘT SỐ YẾU TỐ
MÔI TRƯỜNG Ở CÁC HỘ GIA ĐÌNH CHĂN NUÔI LỢN
QUY MÔ NHỎ TẠI XÃ KHA SƠN – HUYỆN PHÚ BÌNH
TỈNH THÁI NGUYÊN**

LUẬN VĂN THẠC SĨ Y HỌC

THÁI NGUYÊN - 2008

**BỘ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO
TRƯỜNG ĐẠI HỌC Y KHOA - ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN**

TRIỆU VĂN THU

**NGHIÊN CỨU THỰC TRẠNG MỘT SỐ YẾU TỐ
MÔI TRƯỜNG Ở CÁC HỘ GIA ĐÌNH CHĂN NUÔI LỢN
QUY MÔ NHỎ TẠI XÃ KHA SƠN – HUYỆN PHÚ BÌNH
TỈNH THÁI NGUYÊN**

**Chuyên ngành: Y học dự phòng
Mã số: 60 72 73**

LUẬN VĂN THẠC SĨ Y HỌC

HƯỚNG DẪN KHOA HỌC: PGS.TS. ĐỖ HÀM

THÁI NGUYÊN - 2008

CÁC CHỮ VIẾT TẮT TRONG LUẬN VĂN

BYT	: Bộ Y tế
BOD	: Biological Oxygen Demand
CSSKBĐ	: Chăm sóc sức khoẻ ban đầu
CBVC	: Cán bộ viên chức
ĐHYKTN	: Đại học Y khoa Thái Nguyên
HHKK	: Hoá học không khí
HVS	: Hợp vệ sinh
ILO	: Tổ chức lao động thế giới
KST	: Ký sinh trùng
K	: Hiểu biết (Knowledge)
NC	: Nghiên cứu
NXB	: Nhà xuất bản
ÔNHHKK	: Ô nhiễm hoá học không khí
P	: Thực hành (Pratice)
THCS	: Trung học cơ sở
THPT	: Trung học phổ thông

Lời cảm ơn

Tôi xin chân thành cảm ơn Ban Giám hiệu, Khoa sau đại học và các Bộ môn Trường Đại học y khoa Thái Nguyên đã giúp đỡ tạo điều kiện tốt nhất cho tôi được học tập và nghiên cứu trong những năm tháng vừa qua.

Tôi xin chân thành cảm ơn PGS - TS Đỗ Văn Hàm - Trưởng bộ môn Sức Khỏe nghề nghiệp, Trường đại học Y khoa Thái Nguyên - người Thầy đã trực tiếp hướng dẫn, giúp đỡ tôi trong suốt hơn 2 năm học tập và nghiên cứu tại nhà trường.

Tôi xin chân thành cảm ơn các Thầy giáo, Cô giáo các bộ môn của trường Đại học y khoa Thái Nguyên đã tận tình giảng dạy, góp ý giúp đỡ tôi trong quá trình nghiên cứu và hoàn thành luận văn này

Tôi xin chân thành cảm ơn lãnh đạo Đảng uỷ, Hội đồng nhân dân, Ủy ban nhân dân xã Kha Sơn và tập thể cán bộ Trạm y tế xã Kha Sơn đã hỗ trợ giúp đỡ tôi trong quá trình tiến hành nghiên cứu thực hiện đề tài

Tôi chân thành cảm ơn Trung tâm y tế huyện Võ Nhai, gia đình cùng tập thể anh chị em học viên lớp cao học khoá 10 đã động viên ủng hộ giúp đỡ tôi rất nhiều trong quá trình hoàn thành luận văn này.

Thái Nguyên ngày 22 tháng 10 năm 2008

Tác giả

Triệu Văn Thu

MỤC LỤC

ĐẶT VẤN ĐỀ	1
Chương 1 : Tổng quan	3
1.1. Những vấn đề cơ bản về môi trường và ô nhiễm môi trường	3
1.2. Các tác hại nghề nghiệp trong lao động nông nghiệp nói chung và trong chăn nuôi gia súc gia cầm nói riêng	5
1.3. Các bệnh thường gặp trong lao động nông nghiệp	8
1.4. Một số nghiên cứu trong và ngoài nước	10
Chương 2: Đối tượng và phương pháp nghiên cứu	14
2.1 . Đối tượng nghiên cứu	14
2.2. Địa điểm nghiên cứu	14
2.3. Thời gian nghiên cứu	14
2.4. Phương pháp nghiên cứu	14
Chương 3: Kết quả nghiên cứu	23
3.1. Các chỉ số chung về đối tượng nghiên cứu	23
3.2. Thực trạng một số yếu tố ô nhiễm môi trường	27
3.3. Một số yếu tố liên quan đến ô nhiễm môi trường	34
Chương 4: Bàn luận	37
4.1. Các thông số chung về đối tượng nghiên cứu	37
4.2. Thực trạng ô nhiễm môi trường	38
4.3. Một số yếu tố liên quan đến môi trường	43
KẾT LUẬN	46
KHUYẾN NGHỊ	47
TÀI LIỆU THAM KHẢO	48

DANH MỤC BẢNG

Bảng 3.1. Trình độ học vấn của chủ hộ chăn nuôi	23
Bảng 3.2. Nghề nghiệp khác của chủ hộ	24
Bảng 3.3. Phân bố tuổi, nghề của chủ hộ	25
Bảng 3.4. Số con lợn chăn nuôi thường xuyên	26
Bảng 3.5. Loại thức ăn để chăn nuôi trong gia đình	26
Bảng 3.6. Hình thức thu gom phân, nước thải	27
Bảng 3.7. Nơi thải nước rửa chuồng trại	27
Bảng 3.8. Lượng nước uống, tắm rửa cung cấp cho đàn gia súc	28
Bảng 3.9. Các nguồn cung cấp nước cho chăn nuôi lợn	29
Bảng 3.10. Vị trí đặt chuồng gia súc tại các hộ gia đình	29
Bảng 3.11. Hướng đặt chuồng gia súc so với nhà ở của chủ hộ	30
Bảng 3.12. Thực trạng sử dụng phân gia súc của người dân	30
Bảng 3.13. Vi khí hậu môi trường	31
Bảng 3.14. Hàm lượng hơi khí độc trong không khí (n = 60)	32
Bảng 3.15. Kết quả xét nghiệm và phân loại trứng giun trong đất	32
Bảng 3.16. Chỉ số trứng giun trong các mẫu đất	33
Bảng 3.17. Mối liên quan giữa trình độ học vấn của chủ hộ và xử lý phân hợp vệ sinh (HVS)	34
Bảng 3.18. Mối liên quan giữa số lợn chăn nuôi thường xuyên và ô nhiễm hoá học không khí (HHKK)	34
Bảng 3.19: Mối liên quan giữa loại thức ăn để chăn nuôi và ô nhiễm hoá học không khí	35
Bảng 3.20. Mối liên quan giữa hình thức xử lý phân và ô nhiễm ký sinh trùng trong đất	35
Bảng 3.21. Mối liên quan giữa hướng làm chuồng gia súc và ô nhiễm hoá học không khí	36

DANH MỤC BIỂU ĐỒ

<i>Biểu đồ 3.1.</i> Trình độ học vấn của chủ hộ	23
<i>Biểu đồ 3.2.</i> Phân bố nghề nghiệp của chủ hộ	24
<i>Biểu đồ 3.3.</i> Tuổi nghề của chủ hộ	25
<i>Biểu đồ 3.4.</i> Lượng nước sử dụng chăn nuôi lợn	28
<i>Biểu đồ 3.5.</i> Vi khí hậu môi trường	31
<i>Biểu đồ 3.6.</i> Chỉ số trứng giun trong 1000gam đất	33

ĐẶT VẤN ĐỀ

Việt Nam là một nước có tỷ lệ phát triển nông nghiệp chiếm tới 80%. Từ việc chủ yếu là nghề trồng cây lương thực trước đây, ngày nay việc gia tăng sản lượng thực phẩm từ chăn nuôi gia súc trong nông nghiệp cũng đã đem lại những bước tiến mới trong nông nghiệp. Nó đã đem lại hiệu quả kinh tế cao góp phần làm chuyển dịch cơ cấu nông nghiệp, đồng thời cải thiện đáng kể đời sống kinh tế của bà con nông dân. Tuy nhiên cũng như sự phát triển tự phát từ các việc chăn nuôi gia súc một cách tràn lan, ồ ạt trong điều kiện người nông dân thiếu vốn, thiếu hiểu biết trong chăn nuôi gia súc đã làm cho tình trạng ô nhiễm môi trường trở nên trầm trọng ảnh hưởng xấu tới sức khoẻ cộng đồng nói chung và những người trực tiếp chăn nuôi gia súc nói riêng làng nghề [1], [3], [14], [15], [16], [22].

Theo WHO [11], [12], [47] có tới trên 50 bệnh truyền nhiễm có nguồn gốc từ phân người và gia súc. Hiện nay tỉ lệ các bệnh dịch từ gia súc, gia cầm đang gia tăng ở nhiều nước trên thế giới. Nếu vấn đề này không được giải quyết triệt để sẽ gây ô nhiễm môi trường và tác động nghiêm trọng, ảnh hưởng xấu đến sức khoẻ cộng đồng đặc biệt là những người trực tiếp chăn nuôi gia súc, gia cầm. Việt Nam là một nước có nền nông nghiệp đang phát triển mạnh mẽ, tỉ lệ các hộ gia đình có chuồng trại chăn nuôi gia súc, gia cầm ngày càng nhiều, hơn nữa tỉ lệ các trang trại cũng ngày một gia tăng. Đây có thể là nguồn truyền nhiễm của nhiều bệnh ra môi trường, cộng đồng nếu không được xử lý đúng quy trình và đảm bảo an toàn [21], [27], [28].

Thái Nguyên là một tỉnh miền núi có 8 huyện thị và một thành phố có nhiều đồng bào dân tộc sinh sống. Cơ cấu kinh tế phát triển nông nghiệp luôn ở mức cao tại các huyện như Phú Bình, Phổ Yên, Đại Từ, Phú Lương, Đông Hỷ, Võ Nhai, Định Hoá....Nền kinh tế phát triển nông nghiệp là chủ yếu trong đó việc phát triển chăn nuôi đàn gia súc đang được bà con nhân dân áp dụng

vào phát triển kinh tế hộ gia đình. Các chất thải như phân gia súc và các chất thải từ chăn nuôi không được xử lý đã gây tác động xấu đến môi trường và ảnh hưởng nghiêm trọng đến sức khỏe người chăn nuôi gia súc. Vấn đề này vẫn còn ít đề tài nghiên cứu một cách đầy đủ và hệ thống vì vậy chúng tôi nghiên cứu đề tài: “ *Nghiên cứu thực trạng một số yếu tố môi trường ở các hộ gia đình chăn nuôi lợn qui mô nhỏ tại xã Kha Sơn - huyện Phú Bình - Thái Nguyên*” nhằm 2 mục tiêu:

- 1. Đánh giá mức độ ô nhiễm một số yếu tố môi trường tại các hộ chăn nuôi lợn qui mô nhỏ.**
- 2. Mô tả một số yếu tố liên quan đến ô nhiễm môi trường tại các hộ chăn nuôi lợn.**

Chương 1. TỔNG QUAN

1.1. Những vấn đề cơ bản về môi trường và ô nhiễm môi trường

1.1.1. Khái niệm về môi trường

Danh từ môi trường và nơi ở là để nói đến một địa danh nhất định, ở đó có sinh vật sống. Môi trường bao gồm tất cả các nhân tố vật lý, hoá học và sinh học tại một khu vực nào đó.

Đối với con người, môi trường sống bao gồm tất cả môi trường tự nhiên và môi trường xã hội. Khái niệm môi trường được phát triển và mở rộng dần tùy theo sự phát triển của nền kinh tế, văn hoá xã hội của mỗi dân tộc quốc gia trong mỗi thời kỳ lịch sử khác nhau. Như các tác giả phương tây đã định nghĩa “môi trường là một nơi đáng chú ý, thể hiện các màu sắc của một thời kỳ hay một xã hội”. Hay như một số tác giả của các nước đang phát triển định nghĩa môi trường là “Tổng di sản của hành tinh và tổng của tất cả các tài nguyên”. Thực ra đến nay hai khái niệm này được coi là chưa đầy đủ mà phải hiểu môi trường gắn với tài nguyên, môi trường với phát triển kinh tế, văn hoá, xã hội [15], [38].

1.1.2. Vấn đề ô nhiễm môi trường

Ngày nay ô nhiễm môi trường đã trở thành vấn đề nóng bỏng. Hiện tượng trái đất đang ngày một nóng lên do hiệu ứng nhà kính và lỗ thủng tầng ô zôn. Hiện tượng mực nước biển dâng cao, trái đất đang ngày một nóng lên mà con người không thể kiểm soát được là những vấn đề đáng lo ngại [10]. Sự phát triển kinh tế văn hoá xã hội luôn đi kèm với những bất lợi phát sinh từ môi trường do có sự tác động lẫn nhau giữa môi trường tự nhiên và xã hội. Hàng năm hạn hán, bão lụt, sạt lở đất... xảy ra thường xuyên trên thế giới ngày càng tăng gây ra tình trạng mất cân bằng sinh thái. Hiện tượng thiếu nước dùng cho ăn uống, sinh hoạt đang là nỗi bức xúc của nhiều quốc gia trên